

TİYATRO İLE İNGİLİZCE ÖĞRETİMİ*

Richard A. VIA

Çeviren :
Ok. Seçil BÜKER

Bir soru ile makaleme başlayayım :

Kimsiniz?

Bu soruyu öğretmenlere sorduğumda şu yanıtı alırım «öğretmenim», «Sadece ingilizce öğretmeniyim». Hayır, doğru yanıt bu değildir. Benim sizin vermenizi istediğim yanıt bu değildir. Öğretmen olarak siz ülkenizin en önemli kişisisiniz. Öğrencileriniz vakitlerini anne ve babalarından daha çok sizinle geçirirler, bu yüzden siz onların üzerinde daha etkili olabilirsiniz. Bu çok basmakalıp bir sözdür ama önemli olan bu gerçeğin bilincinde olmaktır. Ülkenizin geleceği sizin elinizdedir. Sorumluluğu benimseyin ve bu sorumluluğu yüklenmekten kaçınmayın.

Birçok öğretmen kendine birinci derecede önemli yurttaş gözüyle bakmaz. Diğer kişilerin kendinden biraz daha üstün olduğunu düşürür. bu nedenle «sadece bir ingilizce öğretmeniyim» demeyi daha uygun bulur. Öğretmen olduğunuz için gururlanmalısınız. Bugünden başlayarak artık kendinizi ikinci derecede önemli yurttaş olarak görmeyiniz. Birinci derecede önemli yurttaş olunuz. Önemli kişi olunuz. Birinci derecede önemli kişiler olmadıkça hiçbir şeyi başaramayız.

Kişiler arasında anlaşmanın gereği

Tiyatrodan biraz sonra söz edeceğim. Tiyatroya geçmeden bir soru daha soracağım. Ana dilinizi neden öğrendiniz? Bu gereksiz

(*) English Teaching Forum, July-August 1972, s. 3-7.

bir sorudur, çünkü öğrenmek zorundaydınız. Anne ve babanızla konuşmanız ve bir dil öğrenmeniz gerekiyordu. Başlangıçta dilin kurallarına hiç aldırmadınız. Dil bilgisi ve söyleyiş üzerinde de durmadınız.

Sizin ilk söylediğiniz sözcüğü bilmem ama genellikle çocukların ilk söylediği söz «anne» dir. Çocuk annesinin «anne, anne» dediğini duymuş ve anlamını bilmeden bu sözcüğü ezberlemiştir. Kısa bir süre sonra sözcük özel anlamlar kazanmıştır. Çocuk belki de «anne senin kim olduğunu biliyorum» veya «sana ihtiyacım var» demek istemiştir. Bunları ifade etmek için tüm çocukların kullandığı tek sözcük «anne» dir.

Çocuğun öğreneceği ikinci sözcük büyük bir ihtimalle «baba» dır. Baba sözcüğünü doğru olarak söyleyemezse dahi ne demek istediğini anlarız. Kısa bir süre sonra da tonlamayı öğrenir. Yaptığı tonlamayla «anne seni seviyorum» veya «acıktım» veya mırıldanarak «beni kucağına al», «beni sev» demek isteyebilir. Seslerin tonlamasıyla anlar ve yorum yapabiliriz.

Sınıfta aynı yöntemi siz de uyguluyormusunuz? İngilizceyi konuşmaları için öğrencilerinize cesaret veriyormusunuz? Size söylediklerini dikkatle dinliyormusunuz, yoksa dil bilgisi, söyleyiş kuralları anlatarak sınıf çalışmasını sıkıcı, usandırıcı bir hale mi getiriyorsunuz? Öğrencileriniz «İngilizce dersine gitmem gerekiyor» diyor mu? İngilizceyi neden öğrendiğini bilmeyen o kadar çok öğrenci varki. Gerçekten nedenini bilmiyorlar. Birçok öğrenci üniversite giriş sınavlarında başarılı olmak için İngilizce öğrendiğini söylemektedir. Bu iyi bir yanıt değildir. Öğrencilerin büyük bir kısmı İngilizce derslerinin eğitim bakanlığı tarafından öğrencilerin lise günlerini zehir etmek için geliştirilmiş yeni bir eziyet yöntemi olduğunu düşünür. Bir çoğu öğrenmekten vazgeçer. Onların öğrenmekten vazgeçtiği an başarısız ve yetersiz olduğunuzu düşünürsünüz. Aklınızdan şu sorular geçer : «İngilizceyi iyi bilmiyormuyum?», «iyi konuşamıyor muyum?» Cesaretiniz kırılır, fakat gene de «bu benim görevim, öğretmeliyim, devam edeceğim» dersiniz. Ve şimdiye dek yaptığımız gibi öğretmeyi sürdürürsünüz.

Ne yapabiliriz?

Eğitimde en önemli sözcük olduğunu düşündüğüm bir sözcüğü size hatırlatmak istiyorum. Bu, belki hiçbir öğretmen yetiştirme

programında kullanıldığına rastlamadığınız bir sözcüktür. Bu sözcük sevgidir. Öğrencilerinizi sevmelisiniz veya öğrettiğiniz konuyu sevmelisiniz. İkisini de sevmek en iyisidir. Bunlardan birini sevmezseniz başarıya ulaşamazsınız. Her ikisini de severseniz tam başarı sizindir. Size bir öğüt vereceğim. Öğrencilerinizi veya İngilizceyi sevmiyorsanız başka bir şey öğretin veya yeni bir iş bulun kendinize. Daha mutlu olursunuz.

Hiçkimseye birşey öğretemeyeceğini anlamak öğretmenler için üzücüdür. Bize öğretmen adı verilmiş, fakat gerçekte bir kimsenin başka bir kimseye birşey öğretmesi olanağı yoktur. Yapabileceğimiz tek şey öğrenciyi heyecanlandırmak, öğretmek istediğimiz konuyu göstermek ve konuya ilgisini çekmektir. Öğrenciyi öğrenmeye zorlamayız, onun ilgisini çekebilirsiniz öğrenecektir. Deneme ve uygulamayla öğrenecektir.

Öğrencinin ilgisini çektikten sonra ona cesaret verin. Başarısı için fırsatlar yaratın. Ondan birşeyler beklediğini belli edin.

Her öğrencinin aynı hızla öğrenip ilerlemesini beklemeyin. Öğretmenin sorunlarından biride budur. Öğreteceğimiz pek çok şey vardır ve bir yıllık programa sığdırılmıştır, tüm yılı kapsayacak programa birlikte başladıklarımızı düşünerek onlardan aynı başarıyı göstermelerini bekleriz. Aynı yerden başlama aynı başarıyı göstermelerini sağlamaz. Olimpiyat oyunlarında olduğu gibi. Bazı koşucular diğerlerinden hızlı koşar. Her öğrencinin öğrenme hızı değişiktir. Hepsinin aynı düzeyde olmalarını beklemeyin, çünkü yapamayacaklardır. Bazı öğrenciler başlangıçta çok tutuktur, fakat, aynı yarışlarda olduğu gibi, sonunda bir hamle yapabilir. Her öğrencinin değişik öğrenme hızı olduğunu unutmayın.

Artık tiyatrodan söz edebilirim.

İlk dersinize bir oyunla başlayacağınızı sanmıyorum. Önce İngilizcenin temeli onlara verilmelidir. Bildikleri sözcük sayısının belirli bir düzeye ulaşması gereklidir. İngilizce oyun sahneye koymaya girişmeden önce öğretilmesi gerekli şeyler öğretilmelidir.

Öğrenciler hangi düzeye geldiğinde oyun sahneye koymanın uygun olacağını hiç denemedik. Çok yakında İngilizceyi hiçbilmeyen öğrencilerle başlama olanını elde edeceğim, bakalım ne olacak.

Oyun bir anlaşma aracıdır.

ELEC tiyatro tasarısında İngilizce öğretiminde yeni bir yöntemi denemekteyiz. Tüm sorunların yanıtlarını bilmiyoruz. Hatta bazı durumlarda yöntemin neden işlediğini de bilmiyoruz. Fakat bazı durumlarda yöntem çok başarılı yürür gibi görünüyor. Gerçekte yöntem her yönüyle başarılıdır da denebilir, fakat özellikle bazı öğrenciler bizim tiyatro yöntemine daha da yatkın oluyorlar.

Öğrenilen dili konuşmak çok önemlidir. Sadece İngilizce okuma ve yazmayı öğrenirsek bu çabamızın bazan gereksiz olduğu ortaya çıkabilir. İnsan öğrendiği yabancı dili konuşmak ister. Bu istek öğrenmek için nedendir. Oyun da anlaşma aracıdır. Oyundaki her sözcük bir anlaşmadır. Oyuncuyla oyuncu, oyuncuyla seyirci arasında bir anlaşmadır.

İyi bir oyunda konuşmalar kusursuz ve doğal, her gün konuştuğumuz dil ile olacaktır. Konuşurken belirli ve düzgün kalıplar kullanmayız. Düşüncelerimizi anlatırız. Konuşurken heyecanlanır, duygulanırız. Gerçek bir anlaşmaya varmak istiyorsak, konuşmalarımıza heyecanlarımızı duygularımızı katmayı öğrenmeliyiz.

Ders verdiğim üniversite öğrencilerinin kafaları sizin öğrettiğiniz İngilizce okuma, yazma gibi şeylerle o denli dolmuştur ki bu dersten kurtulmak ve bir tarafa atmak için con atmaktadırlar. Tiyatroyla öğretim İngilizcenin bir tarafa atılmasını önleyecek bir yöntemdir. Oyunda bir amaç için konuşuruz. Oyunun dramatik içeriği ve olaylar dizisinin içine gireriz. Öğrenciler olayların nasıl gelişeceğini merak ederler. Oyunda rol almak için onlarda istek vardır. Oyunu seyretmeye beş kişi de gelse onlar gene de birisi için oynuyorlardır. Oynamak uygulamadır. Herkes oynayabilir. Bunun hiç unutmayın.

Huzurlu bir ortamın önemi büyüktür

Şimdi oyunu nasıl sahneye koyacağımızı düşünelim. Hangi yöntemi uygulayacağız? Tiyatroyla İngilizce öğretimine girişmenin nedeni; sahneye koyma yöntemlerini ve tiyatroyu tartışırken öğrencilerin, New York'ta birçok oyuncunun uyguladığı yöntemlere ve oyuna bu oyuncular gibi yaklaştıklarını gördüm. İngilizce öğretiminde tiyatro çok başarılı olmaktadır.

İyi bir oyun ortaya koymak ve İngilizce öğretmek ve öğrenmek için en önemli ve birinci derecede sorun sınıfta uygun bir or-

tam olmasıdır. Eğer dersanede gergin ve sıkıcı bir hava varsa, sınırlarımız gerilir ve yapmak istediğimiz şeye kendimizi veremeyiz. Sınıfta mutlu, rahat, eğlenceli bir hava varsa, herkes rahatlar, öğrenebileceğimiz şeyleri rahat rahat alabiliriz.

Sınıfta huzurlu havayı nasıl yaratabiliriz? Belki ilk araştıracağımız şey siz öğretmenin neden sınıfta olduğudur. Siz bir diktatör veya elinde büyük gücü olan bir kişi değilsiniz. Siz sınıfta öğrencilerinizin huzuru için bulunuyorsunuz, yoksa onlar sizin huzurunuz veya sizin kendinizi daha rahat hissetmeniz için bulunmuyorlar. Siz onlara yardım etmek ve onları yönetmek için sınıftasınız. Sizin orada bulunmanızın nedeni onlara hizmet etmektir. (Fakat unutmayınız siz birinci derecede önemli görevlilersiniz).

Öğretmen öğrenci ilişkisi çok önemlidir. Aynı şeyi tiyatro için de söyleyebiliriz, orada da oyuncu yönetmen ilişkisi gerçekten çok önemlidir. Sizin kim olduğunuzu, sizin de bir insan olduğunuzu, öğretmen olarak sizin toplumdan ayrı insanüstü bir yaratık olmadığınızı öğrenmelerini sağlayın. Zaman zaman neşeli veya üzgün olabileceğinizi, her kişi gibi kızabileceğinizi onlara gösterin. Sizin de bir insan olduğunuzu anlayacaklardır. Yapabileceğimiz en önemli şeylerden biri de herkes gibi bir insan olduğumuzu göstermektir.

Öğrenciler birbirini tanımalıdır. Sınıf arkadaşlarını tanımayan öğrencilere rastlamışım. Seksen kişilik bir sınıfınız varsa benim derse başladığım gibi başlamanız biraz güç olur, çünkü benim en kalabalık sınıfım otuz altı kişidir. Öğrencilerin birbirini tanımasını şöyle sağlayabilirsiniz : ilk gün herkes kendisini tanıtır, ikinci gün her öğrenci sağında oturma arkadaşını, üçüncü gün solunda oturan arkadaşını tanıtır. Bu iş, birbirlerinin isimlerini öğrenene dek sürer. Öğretmen için öğrencilerini, öğrenciler için birbirlerini tanımak çok önemlidir.

Kendini tanımanın gereği

Sonra her öğrencinin bir özelliğini bulmaya çalışın. Ne gibi gizleri var? Örneğin : Yemeye çok mu düşkün? Ondanca çok özel gizlerini açmasını bekleyemeyiz. Sadece herkez tarafından bilinmeyen küçük bir gizi öğrenebiliriz. Adlarını bilmeden bazen kişileri bu gibi özellikleriyle hatırlarız. Birisinin kırmızıyı, bir diğeri'nin uyumayı, bir başkasının İtalyan kovboy filimlerini çok sevdiğini

hatırlayabiliriz. Öğrenci hakkında birşeyler öğrenebilmek için bu yolu seçebilirsiniz. Öğrenci duygularını belli ettiğinde utandırılmamalıdır. Hoşlandığını, sıkıldığını, hatta bıktığını sizin ve arkadaşlarının önünde utanmadan açıklıyabilmelidir.

Sınıfın bir laboratuvar olduğunu unutmayın. Her İngilizce sınıfı bir dil laboratuvarıdır. Sınıf hata yapılan ve hata yaparken doğrunun öğrenildiği bir yerdir. Sınıfta özgür bir hava yaratılmalıdır ki öğrenci hata yapabileceği güç konularda azarlanma korkusu olmadan konuşabilsin. Ski yapmaya ilk kez gittiğinizde dağdan aşağı düşmeden inemezsiniz, düşerseniz, tekrar başa dönersiniz ve sonunda öğrenirsiniz. Aynı durum sınıfta da söz konusudur.

Güven yaratılması

Sınıfınızın bir grup olmasını sağlayın. Onlara bu sınıfın bir üyesi olduklarını hissettirin. Siz de bu grubun bir üyesi olmalısınız Sürekli kürsüde duran bir öğretmen olmayın Sizin sınıfınızı bilmiyorum ama çoğu sınıfta sıralar, sandalyeler sabitleştirilmiştir. Sınıfta değişik bir hava yaratmak için sınıfın biçimini değiştirin, tabii bunu yapacak olanaklarınız varsa. Öğrencilerinizi bir sıraya bağlı kişiler olmaktan kurtarın. Yerlerini değiştirerek bu yeni sınıf düzenine alışmalarını sağlayın. Bu onlara güven verir.

Sesli çalışmalar yaptırmanın da öğrencilere çok yararlı olduğunu gördüm. Onları hem dinlendirir hemde güven verir. Öğrencilerin kendi dillerini konuşurken sesleniminin güçlü olduğunu, İngilizce konuşmaya başladıklarında seslerinin zayıfladığını ve onları güçlkle duyabildiğimizi görürüz. (Ben öğrencilerime yabancıların sağır olduğunu, İngilizcenin yüksek sesle konuşulacak bir dil olduğunu söylerim). Nasıl judo ve karatede vuruş yaparken bağırma oyuncuya enerji, güven, kuvvet sağlamada yararlı oluyorsa, yüksek sesle konuşmada öğrenciye güven verir. Eğer konuşurken kuşkuyla düşersek, tutuk olursak sesimiz yavaşladıkça yavaşlar. Onun için sesimizi yüksek tutmalıyız.

Oyun seçimi

Oyun seçerken son yirmibeş yılda yazılmış bir oyunu seçmenizi salık veririm. (Bu kuralın dışında bırakabileceğimiz oyunlar da vardır. Örneğin, Thornton Wilder'in oyunlarının dilini öğrenciler

kolayca anlayabilirler). 1940 lardan sonra yazılmış oyunlar sizin istediğiniz İngilizceyle yazıldığı için daha yararlı olur.

Shakespeare'den sakının. Shakespeare İngiliz Edebiyatının en büyük yazarıdır. Fakat dili bugün kullandığımız dil değildir. Başka bir çağ için şiir diliyle oyun yazmıştır. Sözcüklerini, cümle yapısını ve deyimlerini bugünün genç insanının öğrenmesi gerekmez. Bu nedenle modern oyunları seçin.

Öğrencilerinizin günlük konuşma gereklerine cevap verecek, konusu basit bir aile dramı veya komedisi olan bir oyun seçin. Belki tek perdelik bir oyun seçmeniz daha doğru olur. Öğrencilere oyunu okutturarak bilmedikleri sözcükleri sözlükten bulmalarını söyleyin. Oyunu onlarla tartışın. Yazarın oyunu yazmada ereği nedir? Yazarın yapmak istediği nedir? Anlatmak istediği bir sorun var mıdır? Yoksa amacı sadece Amerika'nın bir bölgesindeki veya oyunun geçtiği yerdeki hayatı göstermek midir? Karakterler kimlerdir? Nasıl davranmaktadırlar? Oyun ne zaman ve nerede geçmektedir? Oyunun provalarına başlamadan önce bu soruları tartışın.

Konuşma ve dinleme yöntemi,

En önemli ve güç olan bu yöntemi uygulamaktır. Bunun anlamı, sırası gelen öğrencinin önündeki metne bakmasıdır. Öğrenci önce cümleyi kendi kendine okuyacak ondan sonra oynadığı rolü düşünerek, aklında kaldığı kadar, cümleyi söyleyeceği arkadaşına dönerek cümleyi ona söyleyecektir. Öteki oyuncuda metne değil konuşan arkadaşına bakacaktır. Arkadaşını dinlemez, kendi cümlelerini okursa, arkadaşının sesinden çok kendi sesini duyacaktır. Bu yüzden dinlemesi gereklidir. Bu yöntem onun anlama yeteneğini geliştirecektir. Sonunda cevap verme yeteneğini de kazanacaktır. İki oyuncu konuşurken diğer öğrenciler de arkadaşlarını dinlemelidirler. Arkadaşlarının konuşması bitince kime sıra geldiğine bakabilirler.

Oyuncu cümlesini okumamalıdır. Çünkü okur gibi konuşmayız. Öğrencilerin metine tam sadık kalmasını beklemeyin, Cümleyi kesik, kesik de söyleyebilir. Örneğin; Today I am. going to the- store to get- bread. Şimdi siz öğrencinin cümleyi kesik, kesik söyleyerek öğrenmesini doğru bulmayabilirsiniz. Ama bu ilk çalışmada olacaktır. Belki ikinci çalışmada dört veya beş sözcüğü ardı ardına

söyliyebilecektir ve önündeki metne sık sık göz atmayacaktır. Öteki oyuncu arkadaşına bakarak konuşursa konuşmalar anlam kazanacak ve gerçeğe yakın olacaktır. Öğrenci bunun yararını görecektir, önemli olan budur. Oyunculukta başarı yüzde elli dinlemeyle elde edilir. Öteki oyuncu konuşurken dinlemez ve davranışlarına dikkat etmezseniz iyi bir oyuncu olamazsınız. Aynı şey hayatta da söz konusudur. Çoğu kez anlaşmanın sadece konuşma olduğunu düşünürüz. Oysa dinlemedikçe nasıl cevap vereceğimizi bilemeyiz.

Ezberletmekten kaçının. Oyuncuların oyunu ezberlemelerine izin vermeyin. Bazı öğrenciler çok kolaylıkla ezberlerler, bu yetenekleri karşısında şaşırırsınız. Bir perdelik bir oyun vererek, yarına kadar ezberleyin diyebilirsiniz onlarda ezberlerler. Fakat ezber gerçek konuşmaya benzemez.

Broadway'de oyunu ezberlemezdik. Konuşma ve dinleme yöntemini uygulardık. Cümlelerin başına bakar ve sonunu bakmaksızın getirirdik. Böylece gerçek bir ortam yaratırdık. Bu ortamda oyunu çalıştıktan sonra elimizdeki metinleri bırakırdık. Bir bölümü ezberlerseniz o bölümün ezber olduğu belli olur. Ezberlenen bölüm bir çırpıda söylenir, ne söylendiği anlaşılmaz ve gerçek konuşma olmaz. Öğrenci ezber yaparsa, konuşmalar ne kendisine ne de seyirciye bir anlam ifade eder.

Rolünü ezberliyen öğrenci sırası geldiği zaman diğer arkadaşlarına göre daha başarılıdır. Ezberlediği için cümlesini rahatça söyler. Konuşma ve dinleme yönteminde başarıya yavaş, yavaş ilerliyerek ulaşılır. Öğretmenin de öğrencinin de sabırlı olması gereklidir. Sabrının karşılığını görecektir, ezberliyen öğrenci ezberini okur, konuşma ve dinleme yöntemiyle oyuna hazırlanan öğrenci İngilizceyi anlama ve konuşma yönünden daha çok ilerler.

Oyunun havasına girme

Şimdi sıra oyunun sahneye konmasına geldi. Olaylar dizisini ve olayların gelişimini iyice anlamalıyız. Bu cümleyi neden söylüyorum? Bu cümleyi söyledikten sonra karşımdaki oyuncudan nasıl bir davranış bekliyorum? O nasıl davranacak? Bu olayda duygularım ne yöndedir? Nerede heyecanlanıyorum? Bu soruların yanıtlarını bilerseniz tonlamanız kendiliğinden doğru olacaktır. Ne yaptığımızı ve cümleyi neden söylediğimizi bilirse vurgu doğru yerini bulacaktır.

Bazı duygular her kişide vardır. Kızgınlık, sevgi, üzüntü gibi. Bu duygularımızı değişik şekilde dışa vururuz. Baskı altında tutabildiğimiz veya tutamadığımız duygularımız vardır. Duygular kişiden kişiye büyük bir farklılık göstermez. Kişi sahnede veya hayatta duygularını belli etmelidir. Öğrenciye kızdığım zaman onu azarlayabilirim, belki siz aynı durumda sakin kalabilirsiniz. Ama öğrenci her ikimizin de kızdığını anlayacak ve belki de sizin sakin haliniz benim açıkça belirtilmiş kızgınlığımdan daha çok onu korkutacaktır. Duygularımız az çok aynı olduğuna göre bundan yararlanmaya bakın. Tonlamayı gereğinden çok çalıştırıp öğrenciyi bıktırmayın. Bırakın ne yaptığını, konuşurken ne yönde duygulanması gerektiğini kendi bulsun. Doğru tonlama yaptığını göreceksiniz.

Rolü gereği gibi oynama

Rolü gereği gibi oynama deyimi İngilizce öğretiminde çok eskiden beri kullanılır. Ama benim bu deyimden anladığım biraz değişiktir. Rol dağıtımını sınıfa girdiğiniz andan itibaren, sen bir Amerikalısın, adın Jack, ötekilere dönerek sen Mary, sen Jane diyerek yapmayın. Bu tür davranış sadece onların kafalarını karıştırır. Öğrenci kişiliğini yitirir, kim olduğu konusunda kuşkuya düşer.

Kişi benliğini değiştiremez, buna gerek de yoktur. Kişiliğiniz ve milliyetinizi değiştirmeksizin kimseniz öyle kalın. İngilizce konuşurken bir Amerikalı veya İngiliz olmak zorunda değilsiniz. Kültürlerimiz arasındaki farklılıkları araştıracağımıza (bunun üzerinde gereğinden çok dururuz) benzer yönlerimizi bulmalıyız. Daha önce her kişide aynı duyguların, davranışların bulunabileceğine düşünmüştüm. Onun için farklı yönlerimizi araştırmaktansa ortak özelliklerimiz üzerinde durmak daha iyidir.

Kişiliğimizin ve davranışlarımızın çeşitli yönleri vardır. Bir rolü oynayacağımız zaman bu karakterin çeşitli yönlerini bulmalıyız. Sonra kendimize dönerek kendi kişiliğimizin değişik yönlerini bulmalıyız. Oyundaki kişiyle aramızda benzerlikler olduğunu göreceğiz. Ortak yönlerimiz olduğundan sahnede doğal bir oyun çıkarabiliriz.

Sonra tiyatronun sihirli sözcüğü «eğer»den yararlanın. Eğer aynı durumda ben olsaydım ne yapardım? Ne yapıyorum? Böyle yaparsanız her zaman kendinizi tanıtmış olursunuz. Konuştuğunuz dil de sizi tanıtmış olacaktır.

Amerikalıların konuşurken, konuşmaya ellerini de kattıklarını çok duymuşumdur. Amerikalılar dışında kalan insanların da Amerikalılardan aşağı kaldıklarını sanmıyorum. Günlük hayatınızda ellerinizi kullanmadan konuşuyorsanız, sahnede de kullanmayın. Öğrencilerinize bu konuyu fazla düşünmemelerini söyleyin. Ellerini kullanmadan da konuşabilirler. Ellerini kullanmaları gerektiğine inanıyorlarsa kendiliklerinden doğal olarak, bir amaçla yapsınlar.

Oyunun içine girdikçe kendimizi daha iyi anlamaya başlarız. Çeşitli olaylarda nasıl davrandığımızı, diğer kişilerle nasıl ilişki kurduğumuzu görürüz. Dil öğreniminin başlıca amaçlarından olan kendi düşüncelerimizi açıklama olanağını elde ederiz. Gerçekten anlamak istiyorsak ve gerçekten dil öğrenmenin bir anlamı olmasını istiyorsak düşüncelerimizi, duygularımızı İngilizce olarak ifade etmeliyiz. İngilizceyi de kendi dilinizi konuştuğunuz gibi konuşmalısınız. Birisi İngilizceyi konuşurken, öteki kendi dilinizi konuştuğunuz zaman takındığınız iki kişiliğiniz olmamalıdır. İki dili de konuşurken tek kişiliğiniz olmalıdır. Aynı durum öğrencileriniz için de söz konusudur.

Serbest Konuşma

Çoktandır uygulanan ve yararlı olan bir yöntem de serbest konuşmadır. Bir olay tasarlayın. Olayda tartışılacak bir sorun olursa daha da iyi olur. Sonrada iki veya daha çok öğrenciye bu olay üzerinde konuşmalarını söyleyin. Önlerinde daha önceden hazırlanmış bir metin olmadığından kendi kurdukları cümlelerle konuşacaklardır. Gösterdikleri bu çaba onlara kendi kendilerine düşünme ve konuşma yeteneğini kazandıracaktır. Bu çalışma sırasında öteki öğrencilerin ne yaptığını dikkat ederseniz onların da çok ilgili olduğunu, konuşmaları dinlediklerini ve aynı durumda onlar olsaydı ne söyleyebileceklerini düşündüklerini görürsünüz.

Aynı şeyi sınıfı gruplandırarak yapabilirsiniz. Bir süre sonra bu çalışmadan hoşlandıklarını ve kendilerine güvenlerinin arttığını görürsünüz. Bütün çalışma, öğretmen, öğrenci, oyuncu olarak hepimizin görevini duyduğumuz hayal gücünü de geliştirir.

Uygulayarak öğrenme

Oyun provasının İngilizce dersi (veya İngilizce dersinin oyun provası) olabileceğini gördük. Oyunu sahneye koyarken öğrencile-

rin öncelikle düşündükleri şey oyundu, fakat bu arada fark etmeden İngilizceyi de öğrendiler. İngilizce öğreten her öğretmenin istediği şeyi, uygulama yaptırarak öğretmeyi başardık. Öğrenciler provalar sırasında eğlendiler ve öğrendiler. Oyunu seyretmeye gelen anne ve babalar çoğu İngilizce bilmemelerine karşın mutlu oldular. Çok önemli bir nokta olan, öğrencilere başarının tadını hissettirdik.

Öğrencilerime daha önce kendi dillerinde veya İngilizce bir oyunda rol alıp almadıklarını sordum. Bir kısmı daha önce sahneye çıktıklarını söylediler. Ne zaman sahneye çıkmışlar biliyor musunuz? Çocuk yuvasına gittikleri yıllarda. Üzerinden otuzbeş yıl geçmişti ama unutmamışlardı. Çünkü bu olay onlar için önemlidir, başarılı olmuşlardı. Başarı kazanmak her kişi için önemlidir. Tiyatroyla öğrendikleri İngilizceyi yıllar sonra da unutmayacaklardır, çocuk yuvasındaki oyunu unutmadıkları gibi.

Gerçek nedir?

Sonuç olarak, öğretmenin gerçekçi olması fikrine döneceğim ve size Margery Williams'ın (Garden City, N. Y.: Doubleday and Co., 1958) *The Velveteen Rabbit* adlı eserinden bir parça sunacağım:

Tavşan bir gün yanyana uzanmış yatarlarken şöyle sorar: «gerçek nedir?» «Gerçek içimizdeki ses midir?»

«Gerçek senin yarattığın bir şey değildir» der at. «gerçek senin başına gelen bir olaydır. Seni bir çocuk uzun süre severse, ama sadece seninle oynamak için değil, seni gerçekten severse, o zaman sen gerçek olursun.»

«Gerçek üzücü olabilir mi?» diye sorar tavşan.

At her zamanki gibi dürüstçe; «Evet bazan üzücü olabilir,» der. «Gerçek isen üzülmekten çekinmezsın.»

«Gerçek olma birdenbire mi olur, yoksa yavaş yavaş mı?»

«Birdenbire olmaz, uzun bir süre geçmesi gerekir. İşte bu nedenle sert yaradılışlı, başkalarını kıran kişiler gerçek olamazlar. Genellikle gerçek olduğunda saçların beyazlaşmış, gözlerin fırlamış, yaşlanmışındır. Fakat bütün bunlar önemli değildir. Çünkü sen gerçeksen çirkin olamazsın. Ancak bunu anlamayanlar seni çirkin görebilir.»